

ОСОБЛИВОСТІ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ЧАСУ В ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКІЙ КАРТИНІ СВІТУ ВІЛЬЯМА БЛЕЙКА

Широкова Ірина Іванівна

аспірант кафедри англійської філології
Запорізького національного університету
вул. Жуковського, 66, Запоріжжя, Україна

У статті представлено аналіз репрезентації часу в індивідуально-авторській картині світу В. Блейка, який був одним з найвидатніших поетів передромантизму в Англії. Час як фрагмент картини світу є багатоаспектним явищем і об'єктом міждисциплінарного дослідження, що потребує глибокого й усебічного вивчення. Існують три моделі часу – циклічна, лінійна й спіралеподібна. Ці моделі є універсальними, але певна епоха й літературний напрям можуть акцентувати деякі їхні риси. До того ж у художній картині світу, що відображає певний особливий спосіб мислення й творчий підхід до сприйняття реальності, концепт ЧАС формується за допомогою індивідуально-авторської концептуалізації, оскільки вона поєднує як об'єктивне розуміння часу, так і суб'єктивне розуміння, що викликане творчою уявою. В ході проведеного дослідження встановлено, що репрезентація часу в індивідуально-авторській картині світу В. Блейка втілена засобами різних мовних рівнів: фонетичного, морфологічного, синтаксичного й лексичного. Вербалізація концепту ЧАС реалізується двома шляхами: засобами прямої апеляції до часових відносин та опосередковано, за допомогою різних метафор. Репрезентація часу В. Блейком втілює деякі основні риси колективної картини світу: риси, які властиві представникам раннього романтизму (наприклад, сприйняття вічності як вищої реальності) та риси, що виявляються в універсальних часових моделях (поділ часу на певні інтервали, його повторюваність, кінцевість, визначеність часу подій тощо). Ці риси доповнюються індивідуально-авторськими асоціаціями у структурі змісту концепту ЧАС, результатом чого є апеляція до різноманітних опозицій, таких як «добро – зло», «невинність – досвід», «життя – смерть». У системі вербалізаторів концепту ЧАС важлива роль належить лексичним та граматичним засобам вираження об'єктивної модальності. Інтерпретацію часу та інших конститuantів складної індивідуально-авторської картини світу В. Блейком часу втілено за допомогою симбіозу вербальних і візуальних засобів семіотизації.

Ключові слова: модель часу, концептуалізація, індивідуально-авторська картина світу, полімодальна репрезентація, метафора, опозиція.

Постановка проблеми в загальному вигляді та обґрунтування її актуальності. Час, як і простір, є «орієнтаційною та змістовною величиною, яка змінюється разом зі змінами історичних умов, за яких відбувається життя людини» [2, 189]. Сприйняття часу залежить як від довкілля, так і від індивідуальних характеристик особистості, серед яких вік, культурна приналежність, емоційний стан, темперамент, розумові якості тощо. Час осмислюється «як онтологічна даність, властивість предметів і частина світосприйняття» [9, 173]. Проблема мовної репрезентації темпоральних параметрів, релевантних для організації часового континууму художнього тексту й надалі потребує глибокого осмислення. Концепт ЧАС є «міжкультурною одиницею» [12, 5], що дозволяє виявити національно-культурні відмінності.

Актуальність цієї статті зумовлена антропоцентризмом сучасної лінгвістики, її орієнтацією на дослідження формування картин світу та їх маніфестації засобами різних семіотичних систем, багаторівневістю концептуалізації часу в усій його складності та багатоаспектності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Час, як фрагмент картини світу, є одним із базових

концептів філософії, культурології, лінгвістики, природничих наук. Серед актуальних питань, що досліджуються в сучасних гуманітарних студіях, найбільш важливими є проблеми репрезентації часу в національних (В. Є. Щербина, І. М. Зинов'єва, А. М. Смоліна, Г. М. Сюта, Н. С. Гошилик) та індивідуальних картинах світу [2; 7; 9]. У дослідженнях вивчено час і темпоральність у художніх текстах [15; 17], структуру часу в межах когнітивної лінгвістики [14], виконано лінгвокультурний та мистецтвознавчий аналіз реалізації концепту ЧАС [3], визначено риси часу й простору в романтичному художньому світі [10]. Але особливості репрезентації часу в поетичній та мистецькій спадщині Вільяма Блейка залишаються невивченими, хоча в деяких роботах їх фрагментарний аналіз супроводжується глибоким дослідженням інших аспектів: філософської основи його творів [1], символічного рівня його поем [4], психолінгвістичного аналізу поезії [13], фізичних і метафізичних аспектів у представленні понять невинності й досвіду [18].

Формулювання мети й завдань статті. Мета статті полягає в аналізі особливостей концептуалізації часу в індивідуально-авторській

картині світу В. Блейка. Реалізація мети передбачає розв'язання наступних завдань: визначити основні риси моделей часу, використаних у мовній картині світу В. Блейка, проаналізувати засоби їх вербалізації, обґрунтувати роль вербальних і візуальних засобів у створенні авторської картини світу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Специфіка часу отримує особливе відображення в певній культурі через характерні способи його сприйняття, опосередковані культурним та історичним досвідом народу, його етнокультурними, релігійними й міфологічними уявленнями. У художній літературі концепт ЧАС вважається «одним із базових» [8, 102].

Серед моделей часу дослідники виокремлюють три – циклічний, лінійний та спіралеподібний час. Циклічна модель часу передбачає «постійне відтворення актів створення, тому минуле є єдиноможливим, оскільки теперішнє, що копіює вже відомі вчинки та події, фактично зливається з ним» [11, 98]. Факти минулого розглядаються як ті, що тривають вічно та є реальними, навіть більше, ніж факти теперішнього. Цінність минулого зумовлює й ставлення до майбутнього як до такого, що вже існує, однак ще перебуває недосяжним для індивідуума місці. Людина, яка існує в циклічному часі, змушена діяти відповідно до встановлених ритуалів, підтримувати порядок, заснований попередніми поколіннями. Циклічна модель пов'язана зі зміною природних циклів, а в її основі лежить принцип, за яким все повертається на своє місце.

Лінійну модель часу вибудовано на основі причинно-наслідкових відносин між подіями: кожна наступна подія або стан є прямим наслідком попередньої, але, на відміну від циклічного часу, відсутня початкова подія, не передбачається негайна відсилка до акту першотворення. Завдяки цьому можна встановити хронологію подій. Теперішнє більш важливе, ніж минуле, а майбутнє ще навіть не існує, а коли воно настане, то також буде теперішнім.

Лінійне сприйняття часу пов'язане з людиною, її буттям, діяльністю розуму, уявленнями, що формуються в процесі трудової та соціальної практики. Більшість західних народів уявляють час лінійно: «як стрілу, що летить, або річку, що тече в певному напрямку від певного початку» [5, 120]. Отже, минуле лишається позаду й потрібно озирнутися назад, щоб його згадати. Майбутнє попереду – це те, що чекає на життєвому шляху.

Спіралеподібна модель часу перехідна між циклічною й лінійною та сполучає в собі їх ознаки: події життя циклічно повторюються, при цьому рух вперед лінійно життя продовжується. Ця модель виражає «поступове розпрямлення часу й вихід з черги повторів» [7, 364].

Лінійність і циклічність не тільки не протиставляються, але й доповнюють одна одну й навіть взаємодіють. Поєднання характеристик

циклічності та лінійності властиве християнській свідомості.

Риси наведених трьох моделей втілені в індивідуально-авторській картині світу В. Блейка. Його уявлення про час мають риси лінійної моделі, де час спрямований, незворотній, усе має початок і кінець: "*Whate'er is born of mortal birth*", "*mother of my mortal part*" (1, 113), "*And our sports have an end*" (1, 23), "*I told my wrath, my wrath did end*" (1, 107). Ще однією рисою лінійної моделі часу є ретроспекції, що знаходять вербальне втілення за допомогою дієслівних форм і прислівників: "*When my mother died I was very young, / And my father sold me...*" (1, 33). Шляхом визнання природного порядку подій, В. Блейк створює ілюзію безперервності потоку часу: якщо втрутитися в хід часу, зруйнувати природу навесні ("*And if the tender plants are stripped / Of their joy in the springing day*"), не буде майбутнього літа ("*How shall the summer arise in joy, / Or the summer fruits appear?*") (1, 117). Ознакою лінійного часу є зображення кращого майбутнього, що чекає попереду: "*I'll shade him from the heat till he can bear*" (1, 29); "*In futurity<...>the earth from sleep<...>Shall arise*" (1, 77). На лінійну вісь часу накладається вікова шкала: "*For the time of youth was fled, / And grey hair swere on my head*" (1, 91), де словосполучення '*grey hairs*' виступає символічним знаком старості.

В. Блейк майстерно використовує можливості візуальних засобів, аби передати лінійність часу: зображення води, що тече (гравюра до вірша "*The Little Black Boy*" (1, 27)), є знаком стрімкого плину часу й супроводжується вживанням дієслів майбутнього часу: "*The cloud will vanish, we shall hear His voice*"; "*And then I'll stand and stroke his silver hair, / And be like him, and he will then love me*". Тобто автор сповнений віри в те, що час змінить все на краще. Символом світлого майбутнього є зображення дитини, яка спить у колисці ("*A Cradle Song*" (1,41)), а вжиті лексичні засоби, зокрема прикметники *sweet, pleasant, happy, dovelike, holy, heavenly*, втілюють цю віру в краще майбутнє.

Образ шляху (гравюра до вірша "*The Shepherd*" (1, 19)) є втіленням руху часу й рядки поезії "*From the morn to the evening he strays*" доповнюють цей образ.

Упізнаваними рисами циклічної моделі часу у творах В. Блейка є поділ доби на інтервали ("*Comfort in morning, joy in the noonday*" (1, 27); "*The evening star dose shine*" (1, 49)), повтор природних подій ("*The sun does arise*" (1, 21), "*The sun does descend*" (1, 23). За допомогою візуальних засобів поет при відтворенні сезонного часу, а саме весни, відображає стан людини, яка знаходиться в гармонії з довкіллям: радість, яку викликає ця пора року, підтверджується діями зображених дітей, наприклад, хоромом (гравюра до вірша "*Nurse's song*" (1, 57)).

Рисами спіралеподібної моделі сприйняття часу В. Блейком є використання наказового

способу – “*Come, live, and be merry, and join with me*” (1, 39); “*O Earth, return! / Arise from out dewy grass*” (1, 69) та ірреальної модальності – “*But if at the Church they would give us some ale, <...> We’d sing and we’d pray all the livelong day*” (1, 99).

Наведені моделі часу є універсальними, але різні епохи по-різному інтерпретують ті чи ті їх ознаки й риси. Наприклад, для поетів-романтиків реальність – це ностальгичний простір, що постійно змінюється, і тому мусить бути оспіваний. Вони вступають в нерівний поєдинок з часом, і знають заздалегідь результат цього протистояння.

Характерною рисою романтизму є чуттєве сприйняття тонких світів минулого, теперішнього та майбутнього. Романтиків турбувало «зіткнення між національним часом та природною історією» [17, 1]. Вони були звернені в минуле та ідеалізували його. На відміну від них, В. Блейк (щодо статусу якого «в науковій літературі немає єдиної думки» [6, 234] – він передромантик чи перший великий романтик) пов’язує минуле не лише з радісними спогадами про юність (“*Such, such were the joys / When we all – girls and boys – / In our youth-time...*” (1, 23), але і з невтішними подіями (“*There’s little Tom Dacre, who cried when his head <...> was shaved*” (1, 33); “*The night was dark, no father was there*” (1, 35).

Рисою, що об’єднує В. Блейка з іншими романтиками, є відчуття вічності як вищої реальності: “*Eternal bane, / That free love with bondage bound*” (1, 71), “*Sweet smiles, mother’s smiles / All the livelong night beguiles*” (1, 41), “*our immortal day*” (1, 51), “*Babe can never hunger there*” (1, 75).

Репрезентація часу в індивідуально-авторській картині світу В. Блейка здійснюється за допомогою одиниць різних мовних рівнів. На морфологічному рівні переважає уживання теперішнього часу (майже 57% із проаналізованих 560 дієслів), оскільки саме цими формами найдочетніше показати світ з погляду дитини, у стані невинності. Адже дитина сприймає теперішнє як таке, що відбувається тут і зараз. Бажання В. Блейка продемонструвати стан, до якого призвів досвід, зміни, які вже відбулися в людині, також втілюється теперішнім часом (“*The mind-forged manacles I hear*” (1, 101); “*How the youthful harlot’s curse / Blasts the new-born infant’s tear*” (1, 111); “*Then Cruelty knits a snare, / And spreads his baits with care*” (1, 103). Автор передає звичні, повсякденні дії, що не мають чітких часових меж і повторюються (“*The merry bells ring / To welcome the Spring*” (1, 21), оспівує «вічні істини» (“*To Mercy, Pity, Peace and Love, / All pray in their distress*” (1, 45). Усе це демонструє важливість для В. Блейка теперішнього стану, моменту, що триває.

З усього арсеналу засобів В. Блейк віддає перевагу повторам (“*When the green woods laugh with the voice of joy <...> When the meadows laugh with lively green <...> When the painted birds laugh in the shade*” (1, 39); “*No, no! never can it be! / Never,*

never can it be!” (1, 63), емпізам – через дублювання дієслова-зв’язки *do* перед смисловим дієсловом (“*When the air does laugh with our merry wit*” (1, 39); “*The sun does arise*” (1, 21), та паралельним конструкціям (“*both night and day*”, “*both day and night*” (1, 91).

Вербалізатори концепту ЧАС, представлені конструкціями (“*He is watchful while they are in peace*” (1, 9); “*As Tom was a-sleeping, he had such a sigh*” (1, 33); “*Then cherish pity, lest you drive an angel from your door*” (1, 47), які вказують на передування, одночасність або продовження конкретних подій і реалізовані прийменниками: *from* (“*from the morn*”), *to* (“*to the evening he strays*”), *in* (“*in our youth-time were seen*”; “*in the age of gold*”), *on* (“*’Twas on Thursday*”).

Одиниці різних лексико-граматичних класів є одним зі шляхів вербалізації концепту ЧАС через пряму апеляцію до часових відносин. Здебільшого це іменники на позначення пори року (“*And we’d be as happy as birds in the spring*” (1, 99); “*I love to rise in a summer morn*” (1, 115); “*It is eternal winter there*” (1, 75); часових інтервалів (“*He shall follow his sheep all the day*” (1, 19); “*Merrily, merrily to welcome in the year*” (1, 53); місяців та днів тижня (“*Such a flower as May never bore*” (1, 95); “*’Twas on Thursday*” (1, 47); частин доби (“*Though the morning was cold, Tom was happy and warm*” (1, 33); “*Blowed in the morn, in evening died*” (1, 113); “*Calls the watchman of the night*” (1, 91). Прикметники з темпоральним значенням відтворюють тривалість (“*Folly is an endless maze*” (1, 119); “*We’d sing and we’d pray all the live long day*” (1, 99) та вік (“*Old John, with white hair*” (1, 21); “*That walked among the ancient trees*” (1,69); “*Once a youthful pair*” (1, 111).

Концептосфера ПОРИ РОКУ є однією з найбільш представлених у межах глобального концепту ЧАС в індивідуально-авторській картині світу В. Блейка. Наприклад, весна асоціюється з початком і пробудженням (“*The merry bells ring / To welcome the Spring*” (1, 21)), літо – з розквітом, зміцненням життєвих сил (“*Where the summer’s prime / Never fades away*” (1, 77)). Зима в картині світу В. Блейка отримує переважно позитивну оцінку: холодна, але весела, добра (“*Free from winter’s cold*” (1, 111), “*I was happy upon the heath, / And smiled among the winter’s snow*” (1, 83)). А от осінь відсутня в «Піснях невинності та досвіду». На нашу думку, поет намагається уникнути апеляції до часу, який минає. Пор. персоналізований образ осені у вірші “*To Autumn*” – “*Thus sang the jolly Autumn as he sat; // Then rose, girded himself, and o’er the bleak // Hills fled from our sight*” (2, 410).

В. Блейк підтримує фольклорну традицію, за якою пори року репрезентовані за допомогою опису рослинного й тваринного світу, що характерні для того чи того періоду: квіти навесні (“*sweetflower*”), спів пташок та фрукти влітку (“*When the birds sing on every tree*”, “*the summer*

fruits appear"), спустошена земля та вітер взимку ("their fields are bleak and bare", "when the blasts of winter appear").

У зображеннях пор року В. Блейк демонструє амбівалентність людини, діалектичну природу її існування, протиставлення Добра й Зла. Це передано різним сприйняттям однієї пори року дітьми й дорослими: весну зустрічають з радістю в «Піснях невинності», в описі цієї пори року автор апелює до різних модальностей: слухової ("Merry voice, / Infant noise"; "The birds of the bush / Sing louder around"; "on the echoing green"), тактильної ("Let me pool / Your soft wool", "Let me kiss / Your soft face"). Тим часом у «Піснях досвіду» радість потрібно приховувати або ж забути ("Does spring hide its joy"; "How can a child <...> forget his youthful spring?"). У такий спосіб В. Блейк демонструє контраст «невинність-досвід».

Дотримуючись принципу протиставлення, В. Блейк уживає одну й ту ж лексичну одиницю з темпоральним значенням для опису різних станів та почуттів. Наприклад, ніч, як і день, набуває позитивних і негативних ознак. День може бути пов'язаний із грою та радістю ("Let us play, for it is yet day" (1, 57); "their joy in the springing day" (1, 117), або навпаки – із тривогою та втомою ("Ah then at times I drooping sit, / And spend many an anxious hour"; "The little ones spend the day / In sighing and dismay" (1, 115).

У «Піснях невинності» ніч пов'язана зі сновидіннями, мріями ("And so he was quiet, and that very night / As Tom was a-sleeping, he had such a sight!"), посмішками та насолодою ("Sweet smiles, in the night / Hover over my delight!"; "Sits and smiles on the night"), спокоєм ("The evening star does shine; / The birds are silent in their nest"). Але це може бути й час страху, незахищеності ("The night was dark, no father wast here"). Нерухомість і спокій ночі вербалізовані прикметником *silent*, співвідносним зі слуховою модальністю: "The birds are silent in their nest" (1, 49), "with silent delight" (1, 49), "happy, silent, moony beams" (1, 41).

У «Піснях досвіду» ніч пов'язана з обмеженням ("Can delight, / Chained in night"), горем і слізьми ("All the night in woe"; "And I wept both night and day"; "And I watered it in fears / Night and morning with my tears"; "All the night in woe / Lyca's patents go" (1, 79), смертю, складністю руху ("They stumble all night over bones of the dead" (1, 119); з тим, що лякає ("Among shadows deep" (1, 79); "In the forests of the night"), руйнує ("Does thy life destroy"), або щось приховує ("And your winter and night in disguise"; "When the night had veiled the pole"; "The invisible worm, / That flies in the night"). Асоціації увиразнено гравюрою до вірша ("The Sick Rose"), на якій зображено зів'ялу троянду на землі.

У «Піснях невинності й досвіду» час обіймає двосвіття, яке будується на контрастах: "children of the future age" – "in a former time", "old folk" –

"very young", "if thought is life" – "the want of thought is death".

Апеляція до часового простору здійснюється за допомогою метафоричного опису часових концептів: "The sun is gone down", "The light fades away" (зі значенням 'настання сутінок'), "the break of day"; "When the stars threw down their spears, / And watered heaven with their tears" (зі значенням 'початок дня') та метафор 'час – природа' ("the mellowing year"); 'час – жива істота' ("in rising day" (1, 111); "Till the morning appears in the skies" (1, 57); 'час – початок чогось нового' ("the opening morn", "Truth new-born" (1, 119); 'час – цінність, яку можна витратити' ("Your spring and your day are wasted in play" (1, 85); "The little ones spend the day / In sighing and dismay" (1, 115); 'час – простір' (прикметники long, short, що є характеристиками простору, використовуються для позначення тривалості ("She had wandered long, / Hearing wild birds' song" (1, 77); 'час – контейнер' ("In our youth-time" (1, 23); "in darkness" (1, 71); "In the age of gold" (1, 111), 'час – предмет' ("Night is worn" (1, 69); "your winter and night" (1, 85); "Had just removed the curtains of the night" (1, 111).

Вербальні засоби репрезентації часу також доповнюються візуальними: на гравюрах передано конкретний час – надвечір'я ("The Shepherd"), світанок ("The Little Black Boy"), ніч ("The Little Boy Lost", "Night", "Dream").

Мертві діти й дорослі, зображені на гравюрах ("Holy Thursday", "A Poison Tree"), є символом страшного майбутнього, до якого призведе досвід, діяльність людини: "Babes reduced to misery, / Fed with cold and usurious hand?"; "My foe outstretched beneath the tree". Символом неминучого кінця життя є засохлі виноградні лози ("Earth's Answer") та зів'ялі квіти ("The Sick Rose").

В. Блейк візуалізує нерухомість і тривалість часу (застиглі пози на гравюрі до поезії "Holy Thursday", сидіння біля вогнища – "The Little Vagabond", молитва – "The Garden of Love"), та одночасно йогоплинністьчерез просторову динаміку (зображення снігопаду – "The Chimney-Sweeper", дитячих ігор – "The Echoing Green", "The Fly", рухів полум'я – "The Little Boy Lost", повсякденних дій, зокрема святкування – "Laughing Song", подорожі до церкви – "Holy Thursday" тощо).

Відчуття руху на гравюрах підсилюють винятково глибокі кольори: зелений ("The Echoing Green"), червоний ("The Little Black Boy"), синій ("Night") та жовтий. Рух часу можна відчути й завдяки світлу, яке йде від сонця, що встає над світом ("The Little Black Boy"), або зірок на нічному небі ("Night").

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що в репрезентації часу В. Блейк спирається на колективні уявлення про час, властиві романтикам (постійне відчуття людиною вічності як вищої реальності), поєднує риси різних часових моделей (цикліч-

ної, лінійної, спіралеподібної), додає власні асоціації до загальноприйнятих уявлень про цей концепт, акцентує на важливості теперішнього часу, використовує засоби різних семіотичних систем, вербальної та візуальної, що доповнюють одна одну. Поет неухильно дотримується одного з основних принципів власного світо-

гляду – протиставлення Добра і Зла в таких формах як 'невинність – досвід', 'життя – смерть'.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на вивчення взаємодії між концептом ЧАС та іншими ключовими концептами індивідуально-авторської картини світу В. Блейка, наприклад, ПРОСТІР і ПРИРОДА.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белінська І. Д. Філософська амплітуда мовної картини світу Вільяма Блейка. *Studia methodologica*. Тернопіль: ТНПУ, 2013. Вип. 35. С. 40–43.
2. Блажко М. І. Вербалізація концепту ZEIT / ЧАС в автобіографічному романі Г. Грасса «Цибулина пам'яті». *Література та культура Полісся. Серія : Філологічні науки*. 2018. Вип. 93. С. 188–199.
3. Егорова А. В., Путятин И. Е. Образ времени в языковой концептуальной метафоре и в изобразительном искусстве. URL: <http://www.chronos.msu.ru/old/.html> (дата звернення: 15.03.2019).
4. Демко Т. Концептосфера поеми Вільяма Блейка «Видіння дочок Альбіону». *Іноземна філологія*. 2014. Вип. 127. Ч. 1. С. 249–256.
5. Манакин В. М. Мова і міжкультурна комунікація: навчальний посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2012. 288 с.
6. Наливайко Д. С. Зарубіжна література XIX сторіччя. Доба романтизму. Тернопіль. Навчальна книга – Богдан, 2001. 416 с.
7. Панова Л. Г. «Мир», «пространство», «время» в поэзии Осипа Мандельштама. Москва: Языки славянской культуры, 2003. 808 с.
8. Петренко Л. О. Концептосфера пори року в поетичній мові початку XXI століття. *Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис»*. 2019. № 5. С. 101–107.
9. Федосова Т. В. Актуализация концепта «время» в авторской картине мира Маргарет Этвуд. *Вестник Кемеровского государственного университета*. 2014. № 1 (57). Т. 2. С. 173–177.
10. Федоров Ф. П. Романтический художественный мир: пространство и время Даугавпилс. Пед. ин-т им. Я. Э. Калнберзиня. Рига: Зинатне, 1988. 454 с.
11. Черванева В. А., Артеменко Е. Б. Пространство и время в фольклорно-языковой картине мира: монография. Воронеж: Воронежский госпедуниверситет, 2004. 184 с.
12. Щербина В. Е. Концепт «время» во фразеологии немецкого и русского языков: монография. Оренбург: ГОУОГУ, 2008. 138 с.
13. Adams W. William Blake's Integral Psychology: Reading Blake and Ken Wilber Together. *The Journal of Transpersonal Psychology*. 2006. Vol. 38. No. 1. P. 55–72.
14. Evans V. The Structure of Time: Language, meaning and temporal cognition. Amsterdam: Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2004. 286 p.
15. Levison M., Lessard G. Time after Time: Representing Time in Literary Texts. *Proceedings of the 3rd Workshop on Computational Linguistics for Literature (CLfL) @ EACL*. Gothenburg, Sweden. 2014. P. 25–30.
16. MartinTh. Temporality and Literary Theory. URL: https://www.academia.edu/30685326/Temporality_and_Literary_Theory (Last accessed: 24.02.2019).
17. Shepley N. The worlds of William Blake: the physical and the metaphysical in his poetry to portray the notions of Innocence and Experience. URL: https://www.academia.edu/27307875/The_worlds_of_William_Blake_the_physical_and_the_metaphysical_in_his_poetry_to_portray_the_notions_of_Innocence_and_Experience (Last accessed: 17.11.2019).

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Blake W. Songs of Innocence and Songs of Experience. London: CRW Publishing Limited, 2012. 120 p.
2. The Complete Poetry and Prose of William Blake (edited by Erdman, D. V.). Los Angeles: University of California Press, 2008.

REFERENCES

1. Bielinska, I. D. (2013). Filozofska amplituda movnoi kartyny svitu Viliama Bleika. [Philosophical amplitude of William Blake's linguistic picture of the world]. *Studia methodologica*. Ternopil: TNPU, 35, 40–43. [in Ukrainian]
2. Blazhko, M. I. (2018). Verbalizatsiia kontseptu ZEIT / CHAS v avtobiohrafichnomu romani G. Grassa "Tsybulyna pamiaty". [The verbalization of the ZEIT / TIME concept in J. Grass's autobiographical novel "Peeling the Onion"]. *Literatura ta kultura Polissia. Serii: Filolohichni nauky*, 93, 188–199. [in Ukrainian]
3. Egorova, A. V. & Putyatin, I. E. Obrazvremeni v yazy'kovoii konceptual'noi metafore i v izobrazitel'nom iskusstve. [The image of time in the linguistic conceptual metaphor and in the visual arts]. Retrieved from <http://www.chronos.msu.ru/old/.html> [in Russian]
4. Demko, T. (2014). Kontseptosfera poemy Viliama Bleika "Vydinnia dochok Albionu". [The conceptual sphere of William Blake's poem "Visions of the Daughters of Albion". *Inozemna filolohiia*, 127 (1), 249–256. [in Ukrainian]
5. Manakin, V. M. (2012). Mova i mizhkulturna komunikatsiia: navchalnyi posibnyk. [Language and intercultural communication: textbook]. Kyiv: Akademiia. [in Ukrainian]
6. Nalyvaiko, D. S. (2001). Zarubizhna literatura XIX storichchia. Doba romantyzmu. [Foreign Literature of the XIX Century. The Age of Romanticism]. Ternopil: Navchalna knyha – Bohdan. [in Ukrainian]
7. Panova, L. G. (2003). «Mir», «prostranstvo», «vremya» v poe'zii Osipa Mandel'shtama. ["World", "space", "time" in the poetry of Osip Mandelstam]. Moskva: Yazy'ki slavyanskoj kul'tury'. [in Russian]
8. Petrenko, L. O. (2019). Kontseptosfera pory roku v poetychnii movi pochatku XXI stolittia. [The concept sphere seasons in the poetic language of the early 21st century]. *Naukovyi zhurnal Lvivskoho derzhavnogo universytetu bezpeky zhyttiediialnosti «Lvivskiy filolohichnyi chasopys»*, 5, 101–107. [in Ukrainian]
9. Fedosova, T. V. (2014). Aktualizatsiia koncepta «vremya» v avtorskoj kartine mira Margaret Etvud. [Actualization of the concept "time" in Margaret Atwood's worldview]. *Vestnik Kemerovskogo gosudarstvennogo universiteta*, 1 (57), 173–177. [in Russian]
10. Fedorov, F. P. (1988). Romanticheskij xudozhestvenny'j mir: prostranstvo i vremya. [Romantic art world: space and time]. Riga: Zinatne. [in Russian]
11. Chervaneva, V. A. & Artemenko, E. B. (2004). Prostranstvo i vremya v fol'klorno-yazy'kovoii kartine mira: monografiya. [Space and time in the folklore-linguistic picture of the world: monograph]. Voronezh: Voronezhskij gospeduniversitet. [in Russian]
12. Shcherbina, V. E. (2008). Koncept «vremya» vo frazeologii nemeckogo i russkogo yazy'kov: monografiya. [The concept "time" in the phraseology of German and Russian languages: monograph]. Orenburg: GOU OGU. [in Russian]
13. Adams, W. (2006). William Blake's Integral Psychology: Reading Blake and Ken Wilber Together. *The Journal of Transpersonal Psychology*, 38 (1), 55–72.
14. Evans, V. (2004). *The Structure of Time: Language, meaning and temporal cognition*. Amsterdam: Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
15. Levison, M. & Lessard, G. (2014). Time after Time: Representing Time in Literary Texts. Proceeding of the 3rd Workshop on Computational Linguistics for Literature (CLfL) @ EACL. Gothenburg, Sweden.
16. Martin, Th. *Temporality and Literary Theory*. Retrieved from https://www.academia.edu/30685326/Temporality_and_Literary_Theory.
17. Shepley, N. *The worlds of William Blake: the physical and the metaphysical in his poetry to portray the notions of Innocence and Experience*. Retrieved from https://www.academia.edu/27307875/The_worlds_of_William_Blake_the_physical_and_the_metaphysical_in_his_poetry_to_portray_the_notions_of_Innocence_and_Experience.

SOURCES

1. Blake, W. (2012). *Songs of Innocence and Songs of Experience*. London: CRW Publishing Limited.
2. Erdman, D. V. (Ed.) (2008). *The Complete Poetry and Prose of William Blake*. Los Angeles: University of California Press.

PECULIARITIES OF TIME REPRESENTATION IN WILLIAM BLAKE'S INDIVIDUAL WORLDVIEW

Shyrokova Iryna Ivanivna

Post-graduate Student of the English Philology Department

Zaporizhzhya National University

66, Zhukovsky St., Zaporizhzhia, Ukraine

The article deals with the analysis of time representation in the individual worldview of W. Blake who was one of the most famous pre-Romanticism poets in England. Time as a fragment of the worldview is a multidimensional phenomenon, the object of interdisciplinary research, requiring a comprehensive study. There are three models of time – cyclic, linear and spiral. They are universal but certain epoch and literary movement can accentuate some of their features. Moreover, in the literary worldview that reflects some special way of thinking and a creative approach to the reality, the concept TIME is shaped by the individual author's conceptualization as it integrates both the objective understanding of time and the subjective understanding caused by creative imagination. It has been found out that the representation of time in W. Blake's individual worldview is carried out on different linguistic levels: phonetical, morphological, syntactic and lexical. TIME verbalization is realized in two ways: by means of direct appeal to temporal relations and indirectly with the help of various metaphors. W. Blake's representation of time embraces some key features of the collective worldview: the traits characteristic of early Romantics (eternity as higher realm) and found in universal temporal models (segmentation of time, its recurrence, termination, etc.). These features are complemented by author's individual associations in the concept of TIME appealing to various oppositions: 'good – evil', 'innocence – experience', 'life – death'. Lexical and grammatical means of expressing objective modality play an important role in verbalizing the concept TIME. W. Blake's individual treatment of time and other constituents of his complex worldview are embodied with the help of verbal and visual encoding means symbiosis.

Key words: *model of time, conceptualization, individual worldview, polymodal representation, metaphor, opposition.*